

Osmo Alho: **JEESUKSEN SOVITUSTYÖHÖN LIITTYVIEN
TAPAHTUMIEN AIKATAULU**

Johdanto.

Kristikunnassa esiintyvän yleisen käsityksen mukaan Jeesus ristiinnaulittiin perjantaina, haudattiin perjantai-iltana ja nousi kuolleista sunnuntaiaamuna. Täten Hän olisi ollut "maan povessa" enintään noin 36 tuntia. Tämä käsitys on kuitenkin jyrkässä ristiriidassa jakeessa Matt. 12:40 olevien Jeesuksen omien sanojen kanssa.

Jeesushan sanoi tällöin hebreankielisen tekstin mukaan (lähde 1 tämän kirjoituksen lopussa olevassa lähdekirjallisuusluettelossa) seuraavaa:

כִּי כִּאֲשֶׁר הָיָה יוֹנָה בְּמֵעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת
= כִּן יִהְיֶה בֶן-הָאָדָם בְּלֵב הָאֲדָמָה שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת

[KI Ka'aSheR HaJa:(H) JONa:(H) BiM'eJ HadDaGh ShLoSha:(H) JaMIM
UShLoSha:(H) LeJLOTh KeN JiHJe:(H) BeN - Ha'aDhaM BeLeV'
Ha'aDhaMa:(H) ShLoSha:(H) JaMIM UShLoSha:(H) LeJLOTh] =

"Sillä niinkuin oli Joonan kalan sisuksissa kolme päivää ja kolme yötä, niin tulee olemaan (futuuri) Ihmisen Poika maan sydämessä kolme päivää ja kolme yötä."

Tämä käännös vastaa hyvin myös jakeen kreikankielistä tekstiä (esim. lähteet 2 - 4). Joonaa koskeva kohta esiintyy hebreankielisessä alkutekstissä jakeessa Joonan 2:1 (esim. lähteet 5 - 7). Monissa käännöksissä tämä kohta on jakeessa Joonan 1:17.

Useiden lukemieni juutalaisten selitysten mukaan, joiden lähdetietoja en ole valitettavasti merkinnyt muistiin, tuo hebrean sanonta "kolme päivää ja kolme yötä" tarkoittaa kolmea vuorokautta = 3 x 24 tuntia = 72 tuntia. Tämä on Joonan kohdalla usein myös kristillinen käsitys (esim. lähde 8, hakusana "Joonan", palsta 1879 ja lähde 9, jakeen Jonás 1:17 alaviite). Jeesuksen kohdalla yleinen kristillinen käsitys on siis selvästi tästä poikkeava.

Näin ollen on mielestäni perusteltua syytä esittää Jeesuksen sovitustyöhön liittyvien tapahtumien aikataulusta toinen tulkinta, joka vastaa tarkasti edellä mainittuja Jeesuksen sanoja. Tätä kirjoitusta tehdessäni minulla ei ole ollut mahdollisuutta käydä missään isommissa kirjastoissa, joten on täytynyt tyytyä vain omassa kirjastossani oleviin lähdeksiin.

Jeesuksen ylösnousemuksen ajankohta.

Jeesuksen ylösnousemuksen tarkkaa ajankohtaa, siis vuotta, päivämäärää ja kellonaikaa, ei ole Raamatun teksteissä mainittu. Näiden tekstien mukaan tiedetään kuitenkin seuraavaa:

Jeesuksen hauta oli kallion sisään koverrettu hautakammio, jonka oviaukon sulki iso, pyöreän kiekon muotoinen, pystysuorassa ollut ovikivi, jota voitiin vierittää sivusuunnassa oviaukon eteen tai siitä sivuun (Matt. 27:59 - 60, Mark. 15:46, Luuk. 23:53). Mainittakoon vielä, että tällaisia vanhoja hautarakennelmia on Israelissa edelleen nähtävissä, vaikka Jerusalemissa olevalla Puutarhahaudalla ovikivi ei olekaan säilynyt. Haudan suljettuna pysymisen toteamiseksi ovikiveen oli kiinnitetty temppelipapiston toimesta sinetti (Matt. 27:66), jonka mahdollinen murtaminen olisi tietysti voitu helposti havaita.

Viikon ensimmäisenä päivänä eli sunnuntaina, aamulla anivarhain, todettiin, että kivi oli vieritetty pois oviaukon edestä ja että Jeesuksen ruumis ei ollut haudassa (Matt. 28:1 - 6, Mark. 16: 2 - 6, Luuk. 24:1 - 3, Joh. 20:1 - 8). Kun Raamatun tekstissä ei ole mitään havaintoa siitä, että Jeesus olisi noussut ylös jo edellisenä päivänä, Shabbatin päivänä eli lauantaina, voidaan päätellä, että Jeesuksen ylösnousemus oli tapahtunut johonkin aikaan lauantain ja sunnuntain välisenä yönä, joka juutalaisen vuorokausikäsitteen mukaan luetaan kokonaan viikon ensimmäiseen päivään eli sunnuntaihin kuuluvaksi.

Jeesuksen hautaamisen ajankohta.

Kun lauantain ja sunnuntain välisestä yöstä lasketaan taaksepäin Jeesuksen mainitsevat kolme vuorokautta eli 72 tuntia, tullaan keskiviikon ja torstain väliseen yöhön. Silloin siis täytyi tapahtua Jeesuksen lopullinen hautaaminen, jossa juutalaisen tavan mukaan ruumis voideltiin ja käärittiin käärinliinoihin. Sen tekivät Joosef Arimatialainen, joka oli salaa Jeesuksen opetuslapsi ja omisti haudan, sekä Nikodeemus eli Nakdimon Ben Gurion, joka oli Talmudin mukaan Jerusalemin rikkaimpia miehiä ja toi hautaamiseen tarvittavan voiteen (Joh. 19:38 - 42).

Tätä lopullista hautaamista Jeesusta seuranneet naiset eivät nähneet. Jos he olisivat sen nähneet, eivät he tietenkään olisi enää ryhtyneet valmistamaan voiteita Jeesuksen hautaamista varten. Nuo naiset näkivät vain Joosef Arimatialaisen kiireesti suorittaman Jeesuksen väliaikaisen hautaamisen, jossa ruumista ei ehditty voidella eikä kääriä oikealla tavalla käärinliinoihin (Matt. 27:57 - 61, Mark. 15: 42 - 47, Luuk. 23:50 - 55).

Jeesuksen ristiinnaulitsemisen päivä.

Edellä esitetyn perusteella Jeesuksen ristiinnaulitsemisen on täytynyt tapahtua jo keskiviikkona eikä vasta perjantaina. Se päivä oli jakeen Joh. 19:14 mukaan παρασκευή του πάσχα = [paraskeue:´ tu: pa´skha] = "pääsiäisen valmistuspäivä" (esim. lähteet 2, 3 ja 4). Tätä kreikan sanontaa vastaa myöhemmässä hebreassa käsite עֶרֶב פֶּסַח = ['e´ReV´ Pe´SaH'] = "Pesah-juhlan aatto" (esim. lähteet 10 ja 11).

Se päivä oli siten Jerusalemin virallisen kalenterin eli temppelipapiston kalenterin mukaan Nisan-kuun 14. päivä, jolloin teurastettiin pääsiäiskaritsa (2. Moos. 12:2 - 6). Pääsiäiskaritsan teurastuspäivä sopi hyvin Jeesuksen eli Jumalan Karitsan (Joh. 1:29 ja 1:36) kuolinpäiväksi. Mainittakoon tässä yhteydessä, että Raamatun alkukielissä käytetään käsitettä "pääsiäiskaritsa", jonka piti olla virheetön vuoden vanha joko lampaan tai vuohen uroskaritsa (2. Moos. 12:5). Siitä käytetään kuitenkin monissa Raamatun käännöksissä useissa eri kohdissa sanaa "pääsiäislammas", joka antaa asiasta virheellisen kuvan, koska naaraslammas tai vanhempi urospuolinen lammaseläin eivät tulleet tässä tapauksessa kysymykseen.

Nisan-kuun 14. päivän iltana tai oikeastaan seuraavana yönä, mikä kuuluu juutalaisen käsityksen mukaan jo seuraavaan vuorokauteen, syötiin ja syödään yhä edelleenkin juutalainen pääsiäisateria eli Seder-ateria (esim. lähde 12, luku 9, osa "Pesah"). Jerusalemin Temppelein hävityksen jälkeen tähän ateriaan ei ole sisällynyt enää pääsiäiskaritsaa, koska karitsa voitiin teurastaa vain Temppeleissä pappien esipihalla.

Seuraava päivä eli Nisan-kuun 15. päivä oli ja on edelleenkin 7 päivää kestävä Pesah-juhlan 1. päivä, joka on Shabbatin päivän veroinen pyhäpäivä, jolloin ei saanut tehdä mitään työtä (2. Moos. 12:16). Siksi siitä käytetään Raamatun kreikankielisessä tekstissä monissa kohdissa sanaa σάββατον [sa´bbaton], joka vastaa hebrean sanaa שַׁבָּת [ShabBaTh], vaikka tuo juhlapäivä voi periaatteessa olla mikä viikonpäivä hyvänsä. Jeesuksen kuolinvuonna sen täytyi siis olla torstai, niinkuin se oli esimerkiksi myös tämän kirjoituksen laatimisvuonna 2006.

Tästä juutalaisesta pääsiäisjuhlasta käytetään myös nimitystä "Matsa-leivän juhla" eli "nostattamattoman leivän juhla" (2. Moos. 12:17), koska koko tuon juhla-ajan syödään vain nostattamatonta eli ilman hiivaa tai muuta nostatusainetta valmistettua ohutta kuivaa vehnäleipää, jota ei voi leikata veitsellä, vaan se täytyy murtaa käsin (vrt. Raamatussa esiintyvää käsitettä "leivänmurto").

Eräs kalenteriongelma.

Jeesus ja opetuslapset söivät kuitenkin Jeesuksen ristiinnaulitsemispäivää edeltävänä iltayönä aterian, joka Raamatun kuvauksen mukaan oli selvästi juutalainen pääsiäisateria ja jonka loppuvaiheessa Jeesus asetti Herran Ehtoollisen, sitoen niin yhteen Vanhan Liiton juhla-aterian ja Uuden Liiton juhla-aterian. Tämä merkitsee sitä, että Jeesuksella ja opetuslapsilla täytyi olla eri kalenteri kuin temppelipapistolla ja Jerusalemin asukkailla.

Tämä kalenteriongelma voidaan selittää seuraavasti. Vielä Jeesuksen aikana jokaisen kuukuukauden alku määrättiin näköhavainnon perusteella. Uuden kuun alkaminen voidaan kuun ollessa näkyvissä havaita varsin selvästi, kun kuun ohut sirppi muuttuu pohjoisella maapallon puoliskolla C-kirjaimen muotoisesta kaaresta ison D-kirjaimen kaaren muotoiseksi. Jos kuu ei ollut kuukauden alkaessa näkyvissä, jatkettiin edellistä kuukautta 30. päivään saakka, koska kuukuukausi ei voi missään tapauksessa olla sitä pitempi, ja aloitettiin vasta sen jälkeen seuraavan kuun 1. päivä. Näin kalenteriin tuli helposti juuri 1 vuorokauden virhe, koska kuukuukausi ei voi toisaalta olla lyhyempi kuin 29 päivää (esim. lähde 12, luku 1, osa "Luah, juutalainen kalenteri").

Nisan-kuun alkaessa Jeesus ja opetuslapset olivat Jordan-joen itäpuolella tulossa kohti Jerikoa ja Jerusalemia (Matt. 19:1, Mark. 10:1). Siellä oli ilmeisesti kirkas ilma, joten he näkivät uuden kuun alkamisen. He saivat siten oikean tiedon Nisan-kuun 1. päivästä ja saattoivat sen mukaan laskea, mikä oli oikea Nisan-kuun 14. päivä (vrt. jakeen Matt. 26:2 sanoja "te tiedätte"). Jos Jerusalemissa kuu ei ollut Nisan-kuun alkaessa näkyvissä esimerkiksi hiekkamyrskyn takia, Nisan-kuu aloitettiin siellä vasta päivää myöhemmin, mikä selittää Jeesuksen ja temppelipapiston kalenterien eron.

Jeesuksen sovitustyöhön liittyvien tapahtumien aikataulu.

Tämän tulkinnan mukainen Jeesuksen sovitustyöhön liittyvien tapahtumien aikataulu on esitetty seuraavalla sivulla olevassa taulukossa, jossa sarake VP tarkoittaa länsimaisen käsityksen mukaista viikonpäivää, sarake JK Jeesuksen ja opetuslasten kalenterin eli oikean kuukalenterin mukaista Nisan-kuun päivämäärää ja sarake TK temppelipapiston ja siten Jerusalemin virallisen kalenterin mukaista Nisan-kuun päivämäärää, jossa edellä esitetyn perusteella oli yhden vuorokauden virhe.

Taulukossa on esitetty kaikki tärkeimmät Jeesuksen sovitustyöhön liittyvät tapahtumat sekä tarvittaessa myös niihin viittaavat Raamatun kohdat.

Jeesuksen sovitustyöhön liittyvien tapahtumien aikataulu.

VP	JK	TK	Tapahtumat
tiistai	14	13	Jeesukselle ja opetuslapsille valmistetaan ateria.
ti - ke yö	15	14	Jeesus ja opetuslapset syövät pääsiäisaterian. Herran Ehtoollinen asetetaan. Jeesuksen rukoustaistelu Getsemanessa. Jeesuksen antautuminen kiinniotetuksi. Jeesuksen yölliset kuulustelut temppelipapiston johtohenkilöiden läsnäollessa.
keskiviikko	15	14	Jerusalemossa virallinen pääsiäisen valmistuspäivä. Jeesus juutalaisten Suuren neuvoston, prokuraattori Pilatuksen ja kuningas Herodes Antipaksen edessä. Pilatus tuomitsee Jeesuksen. Jeesuksen ruoskiminen, ristiinnaulitseminen, kuolema ja väliaikainen haudaus.
ke -to yö	16	15	Jerusalemossa olevat juutalaiset syövät pääsiäisaterian. Jeesuksen lopullinen haudaus.
torstai	16	15	Pesah-juhlan 1.päivä (= "valmistuspäivän jälkeinen päivä"). Jeesuksen haudataan sinetöidään ja sille asetetaan vartijat (Matt. 27:62-66). Pyhäpäivä, jolloin ei voinut ostaa mitään.
perjantai	17	16	Pesah-juhlan välipäivä, jolloin naiset voivat ostaa voiteiden valmistamiseen tarvittavat raaka-aineet (Mark 16:1) sekä valmistaa voiteet (Luuk. 23:56 a), mutta eivät ehdi enää voitelemaan Jeesuksen ruumista.
lauantai	18	17	Shabbatin päivä, jolloin naiset eivät voineet lähteä vielä enää voitelemaan Jeesusta (Luuk 23:56 b).
la - su yö	19	18	Jeesus nousee ylös.
sunnuntai	19	18	Viikon ensimmäinen päivä, jolloin todetaan, että Jeesus ei ole enää haudassa ja saadaan sanoma, että Jeesus on noussut ylös. Tämä Pesah-juhlan 1. päivän jälkeisen Shabbatin päivän jälkeinen päivä oli vielä Jeesuksen aikana uutislyhteen heilutuspäivä, josta alkoi Shavuot-juhla eli Helluntaipäivään päättyvä 50 päivän Omer-laskenta (3 Moos. 23:10-11 ja 15-16 sekä 5. Moos. 16:9-10). Tämä laskenta alkaa nykyisin jo Pesah-juhlan 1. päivän jälkeisestä päivästä eli Nisan-kuun 16. päivästä. Shavuot-päivä ei siis enää ole aina viikon ensimmäinen päivä eli sunnuntai, vaan se on kiinteästi Sivan-kuun 6. päivä viikonpäivästä riippumatta.

Eräiden Raamatun sanontojen selitykset.

"kahden illan välissä"

Tämä hebrean sanonta **בֵּין הָעֲרֵבִים** [BEiN Ha'aRBa:'JiM]. esiintyy jakeessa 2. Moos. 12:6 koskien pääsiäiskaritsan teurastamisen ajankohtaa (vuoden 1933 käännöksessä "iltahämärässä"). Se tarkoittaa Tempppelin iltapolttouhrin ja auringonlaskun välistä aikaa. Jeesuksen kuolema tapahtui yhdeksännen hetken jälkeen (Matt. 27:46 - 50) eli juuri tänä ajankohtana.

"kolmen päivän jälkeen / perästä / kuluttua"

Tämä on kreikaksi **μετά τρεις ἡμέρας** [meta' treis he:me'ras]. Näin on sanottu Jeesuksen ylösnousemuksesta seuraavissa Raamatun jakeissa: Matt. 27:63 sekä Mark. 8:31, 9:31 ja 10:34. Kun Jeesuksen kuolema tapahtui edellä esitetyn mukaisesti keskiviikkona, Hän nousi todella ylös kolmen päivän eli torstain, perjantain ja lauantain jälkeen.

"kolmantena päivänä"

Tämä on kreikaksi **τη τρίτη ἡμέρα** [te: tri'te: he:me'ra] esiintyen näin jakeissa Matt. 16:21, 17:23, 20:19, Luuk. 9:22, 24:7, 24:46 sekä Ap.t. 10:40 tai **τη ἡμέρα τη τρίτη** [te: he:me'ra te: tri'te:] esiintyen näin jakeissa Luuk.18:33 sekä 1. Kor. 15:4 ja koskien myös Jeesuksen ylösnousemusta. Kun Jeesuksen lopullinen hautaaminen tapahtui edellä esitetyn mukaisesti keskiviikon ja torstain välisenä yönä, mikä juutalaisen vuorokausikäsitteen mukaan luetaan torstaiksi, Hän todella nousi ylös sen jälkeisenä kolmantena päivänä eli sunnuntaina, koska vastaavasti lauantain ja sunnuntain välinen yö luetaan sunnuntaiksi.

Lopputoteamuksia.

Edellä esitetty tulkinta vastaa siten varsin tarkasti kaikkia Raamatussa esiintyviä Jeesuksen kuolemaan, hautaamiseen ja ylösnousemukseen liittyviä yksityiskohtia, joista monet jäävät perinteisessä kristillisessä tulkinnassa ristiriitaisiksi. Tämä toinen tulkinta lisää näin luottamusta Raamatun tekstiin, vaikka tuskin voidaan ajatella sen yleistä käyttöönottoa, koska pitkäaikaisia perinteitä on vaikea muuttaa.

Karstulassa elokuussa 2006.

Osmo Alho

Liite. Lähdekirjallisuusluettelo.

1. The New Testament (in Hebrew).
Hebrew Translation by Franz Delitzsch. New Revised Hebrew Version Based on the Eighth Edition of 1885.
"Streams in the Negev". Beer-Sheva. 2003.
2. Nestle - Aland: Novum Testamentum Graece.
Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart. 1993.
3. NOVUM. Uusi Testamentti selityksin. Osat 1 - 4.
Raamatun Tietokirja. Hämeenlinna. 1981 - 1983.
4. Ivan Panin: The New Testament in the Original Greek.
The Book Society of Canada Ltd. Agincourt, Ontario.
5. JERUSALEM CROWN.
The Bible of the Hebrew University of Jerusalem.
N. Ben-Zvi Printing Enterprises Ltd. Jerusalem.
The Karger Family Fund. Basel. 2004.
6. Biblia Hebraica Stuttgartensia.
Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart. 1990.
7. The Holy Scriptures (Old Testament) Hebrew and English.
The Society for Distributing Hebrew Scriptures. Cambridge.
8. Iso Raamatun Tietosanakirja. Osat 1 - 3.
Raamatun Tietokirja. Kuopio. 1972 - 1975.
9. Biblia Plenitud (espanjankielinen Selitysraamattu).
Editorial Caribe. Korea. 1994.
10. Hebrew New Testament. The New Translation 1976.
United Bible Societies, Israel Agency. Jerusalem. 1979.
11. The New Covenant. Aramaic Peshitta Text with Hebrew Translation.
The Bible Society. Jerusalem. 1986.
12. Ove Schwarz - Hillel Skurnik - Dave Weintraub:
Juutalaisuus. Uskonto ja perinne.
Juutalainen koulu, Helsinki. Vammala. 1991.

Näiden lisäksi on ollut käytettävissä useita tekstianalyysin apuvälineitä: konkordansseja, sanakirjoja ja kielioppeja sekä monia muitakin Raamatun käännöksiä ja kommentaareja useilla eri kielillä. Niitä on mainittu aikaisemmissa kirjoituksissani, kuten kirjoituksessa "Jerikolaisen Raahabin ammatti", jossa on myös selitykset käyttämistäni hebrean ja kreikan translitterointijärjestelmistä.